

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Poastačujuhuse/adresse Tel: 78 47 40 00
Ávjovárgeaidnu 50 Org.nr: 974 760 347
9730 Kárásjohka/Karasjok samediggi@samediggi.no
Áššemeannudeadi Ardis Ronte Eriksen
saksbehandler
Tel: +47 78 48 42 71

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

ÁŠŠI/SAK
18/5173 - 6

MIN ČUJ./VÁR REF.
19/631

DIN ČUJ./DERES REF.
18/1522-

BEAIVI/DATO
08.01.2019

Høring - forslag til endringer i stedsnavnloven

Vedlagt følger Sametingets høringsuttalelse til endringer i stedsnavnloven.

Dearvuodaiguin/Med hilsen

Mikkel Rasmus Logje
Sadjásaš fágajođiheadji/ Konstituert fagleder

Ardis Ronte Eriksen
seniorráđđeaddi / seniorrådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:
Kulturdepartementet Postboks 8030 Dep 0030 OSLO

Mielddus / Vedlegg:
Høringsuttalelse- endringer i stedsnavnloven

Sametingets høring til forslag om endringer i stedsnavnloven.

Innlevert høring er etter vår forståelse ikke til hinder for en eventuell konsultasjon senere dersom det skulle vise seg nødvendig.

I oktober 2018 la Kulturdepartementet forslag om endringer i stedsnavnloven ut på høring. Vi vil allerede her innledningsvis nevne at Sametinget ser at alternativ 2 vil kunne slå særlig uheldig ut for samiske stedsnavn på navneobjekter der kommunene er vedtaksmyndighet. Vi kan derfor ikke støtte alternativ 2.

Høringsnotatet nevner sjelden samisk eksplisitt, noe som er helt naturlig ettersom hele lovverket også omfatter de samiske stedsnavnene på lik linje med norske og kvenske stedsnavn. Det er det ultimate mål at samiske stedsnavn vedtas og brukes på samme grunnlag og med samme selvfølghet som de norske fordi de hører til og har alltid hørt til i store deler av arealet som staten Norge er bygd på. Da forventer vi at samisk er helt naturlig integrert i utgreiingene gjennom hele dokumentet. Vi hadde gjerne sett at man poengterte litt mer tydelig at adressenavn på samisk er det mest naturlig i de samiske bygdene, ikke bare «kan være aktuelt å bruke navn på disse språkene» (jmf.kap.4.1, tredje avsnitt). For å oppnå synlighet og reell likestilling mellom språkene, må man minne om at også samiske navn skal ses i adresser og kommunale anlegg. Utgreiingene om skrivemåten av stedsnavn bærer likeledes preg av et ettspråklig samfunn. I kap.6 kunne man tatt med de samiske språkene og kvensk i det minst i tredje avsnitt der man nevner bokmål og nynorsk.

Kapittel 12 er viet oppfølging av Hjertespråket. Sametinget er fornøyd med at man her minner om hva samiske stedsnavns skjebne har vært opp gjennom tidene og hvordan denne fornorskingsånden fortsatt lever i samfunnet og rir mange lokale vedtaksmyndigheter i det tradisjonelle samiske området. Vi er også fornøyde med at vårt innspill om å nevne reinbeitedistriktene eksplisitt, er kommet med. Vi savner imidlertid en dypere diskusjon av en del andre moment som Hjertespråket trekker fram, slik som manglende vedtak og bruk av samiske bygde- og grendenavn. Det hadde også vært på sin plass å diskutere tolkninga av matrikkelovens krav om entydige navn i dette kapitlet, selv om dette er et annet lovverk, ettersom denne påvirker avgjørelser i forbindelse med adresseringsarbeid.

De redaksjonelle endringene i lovverket setter vi stor pris på. De vil gjøre loven mer ryddig og lettlest, og dermed lettere tilgjengelig. Noen tilføyelser har også gjort loven klarere. Vi vil i det følgende kommentere paragraf for paragraf.

Kommentarer til lovparagrafene som er foreslått endret.

§ 1. Vi støtter forslaget om at norske stedsnavn nevnes sammen med samiske og kvenske navn. Det plasserer de tre språkernes kulturminne- og språklige verdi på samme nivå som likeverdige.

§ 2. Vi er fornøyde med at reinbeitedistrikt nevnes som eksempel i samme opprømsing som andre administrative enheter. Stedsnavnlovens § 2 definerer i nåværende form bl.a. at «administrative område som kommunar og sokn, institusjonar og adresser» er stedsnavn. Med denne formuleringa er allerede reinbeitedistrikt omfattet av lovverket uten at det senere i loven instrueres hvem som er vedtaksmyndighet og hvilken prosedyre man skal følge for navnevalg. Nå er det slik at distriktene allerede har navn, gjerne både på norsk og samisk, i tillegg til et nummer. Disse navnene brukes også av offentlige myndigheter som reindriftsadministrasjonen, landbruksdepartementet og fylkesmannen. Imidlertid er ikke disse navnene å finne i SSR som godkjente/vedtatte navn på reinbeitedistrikt verken på samisk eller norsk. Sametinget er fornøyd med at man nå får på plass det

nødvendige verktøyet som muliggjør navnevedtak. Nå kan navnene innlemmes i kartverkets sentrale stedsnavnregister.

NOU 2016:18 Hjertespråket foreslår som et annet tiltak at reinbeitedistriktene må skiltes. Sametinget anser en slik skilting som en nyttig informasjon om at man befinner seg på noens arbeidsplass når man ferdes i befolkningstomme områder. Det ivaretar også en tradisjonell samisk områdeinndeling som burde ha en naturlig plass i det offentlige rom.

§ 3. Her er ingen endringer. Sametinget ser at lovteksten i andre avsnitt kan åpne for en tolkningsuensighet. For å fjerne all tvil om tolking, foreslår vi at det tilføyes «innenfor samme språk» i andre avsnitt. Da vil andre avsnitt lyde:

Eit nedervd stadnamn kan berre bytast ut med eit anna namn som har tradisjon som namn innenfor same språk på det same namneobjektet. Unntak kan gjerast dersom særlege grunnar talar for det.

Av hensyn til kulturminnevernet som stedsnavn har, er det viktig at forarbeidene til paragrafen understreker at unntaksregelen virkelig er en unntaksregel som sjelden skal tas i bruk, slik at ikke navnevernet undergraves.

§ 4. Det bekymrer Sametinget at man i § 4 åpner for at kommuner kan vedta navn med egen privat rettskriving, ettersom instruksen «**Når statleg eller fylkeskommunal organ fastset skrivemåten og det same namnet er brukt om ulike namneobjekt på den same staden, skal den skrivemåten som er brukt for det namneobjektet namnet opphavleg vart brukt om, som hovudregel vere retningsgivande for skrivemåten for dei andre namneobjekta**» ikke gjelder for kommunene. Vi kan se de positive sidene ved forslaget for navn der etymologien er uklar, og navnet over lang tid er skrevet uten hensyn til gjeldende rettskrivingsprinsipp, noe som også lokalbefolkningen er blitt fortrolige med og vil ha.

For de samiske språkene vil vi kunne få utilsiktet uheldige navnevedtak i de tilfeller der kommunen er vedtaksorgan. Det er også disse som vanligvis skiltes, ettersom det er for eks tettsted- og grendenaavn. På gamle kart er samiske stedsnavn skrevet etter den tids fornorskningsinstuks. Oversettingsprinsippet og nylagingsprinsippet skaper ikke vansker i akkurat denne sammenhengen, men det kan lydlånprinsippet gjøre. I instruksen ble det presisert at "kan man ikke få nogen sikker eller passende oversættelse på det lappiske navn, påskrives kun dette, uden forsøg på fornorskning, og man er i dette tilfælde dobbelt omhyggelig med at få navnet rigtig skrevet". Derav finner man for eksempel *Skáidi* skrevet som *Skaidde*, *Skaide* og *Skaidi*. **Skaidi** er for øvrig nå godkjent som norsk navn på for eksempel bygdelag i Kvalsund, ås i Hasvik og haug i Ballangen, lokaliteter som ikke har godkjente samisk navn. Samtidig finner man i dag mange **Skáidi** godkjent som samisk navn rundt omkring.

I løpet av 1900-tallet begynte man å ta i bruk samisk rettskriving på samiske navn på kart der det ikke fantes norske navn. Friis-rettskrivinga synes å være den mest dominante, men også Bergsland/Ruong-rettskrivinga har vært i bruk på kart, især på økonomisk kartverk-serien. Man vil dermed ut fra gamle kart med eldre rettskrivinger kunne «dokumentere» en skrivemåte som ikke følger dagens rettskrivingsprinsipp, for eksempel Borre i nordsamisk område i stedet for Borri, og deretter kunne vedta dette med loven i hånd.

Dagens nordsamiske rettskriving er fra 1979, lulesamisk rettskriving er fra 1984 og sørsamisk rettskriving er fra 1974. De samiske språkene har altså ingen lang tradisjon som folkets eie i skrift og opplæring. Derfor har heller ikke skriftlig bruk og rettskriving festet seg på en slik måte som språk

med lang opplæringstradisjon har. Det hersker fortsatt stor usikkerhet om rettskriving i en stor del av den samiske befolkninga. Blant dem som snakker samisk som morsmål (førstespråk), har mange aldri fått opplæring i skriftlig samisk. I tillegg er en stor del av den samiske befolkninga i en opplæringsituasjon for å revitalisere foreldrespråket. Da kan det være greit å kunne handtere stedsnavnene i det kasussystemet som språket har, etter de bøyingsprinsippene som man har lært alltid gjelder. Den største utfordringa for riktig grammatisk handtering vil for de fleste navn ligge i sluttvokalen. Vi har stedsnavnet *Máze*. En fremmed samisktalende vil da straks vite at når man skal *til Máze*, vil det på nordsamisk bli *Mázii* (illativ). La oss ta stedsnavnet *Gohppi*. Utfra grammatiske regler i rettskrivinga vet man da at illativformen *til Gohppi* på nordsamisk da blir *Gohppái*. Hvis en kommune i nordsamisk område derimot rent teoretisk har vedtatt skrivemåten *Gohppe* for dette stedet, fordi man i den lokale dialekten har en sluttvokallyd som for det allmenne øret lyder nærmere –e enn –i, vil en fremmed samisktalende, så fremst det ikke er en dyktig dialektkjenner, automatisk si og skrive *Gohppii* på nordsamisk når man skal dit. Verre blir det hvis navnene har en diftong i stavelsen foran endevokalen, for eksempel navn som har –*gieddi* som bakerste ledd. Hvis man her vedtar navnet med –e til slutt i stedet for rettskrivingens –i, vil man med grammatiske regler få *Giddii* i stedet for det riktige *Gieddái* på nordsamisk i leddet *til Gieddi* (illativformen). Da er man ganske nært uforståelig i kommunikasjonssammenheng. Vi tenker at de samiske språkene fortsatt har så svak skriftlig fotfeste, at man ikke bør tilrettelegge for rettskrivingsforvirring på navn der man ved bøyning av ord i ulike kasus får ordene helt feil.

Behovet for dialekttilpasninger er allerede ivaretatt. Lovforskriftens § 4 åpner for regionale tilpasningsformer; *Det kan òg veljast regionale samleformer. Lokale dialektformer kan veljast når særlege grunnar talar for det.* Denne formuleringen ivaretar blant annet de helt spesielle språklige kjennetegnene som man finner i de ulike regionene. Dette gjelder særlig for stammekonsonantene, konsonantgruppen inne i ordet, slik som sjøsamisk *vuonna* i stedet for *vuotna*. Men det gjelder også for kantkonsonanter og endekonsonanter, slik som veien Roavvegorretak i Tana, (etter rettskrivingsregler Roavvegorrehat) og tettstedet Skánik i Skånland (etter rettskrivingsregler Skánit). Regelen om regionale tilpasningsformer gir kommuner muligheter til å vedta skriving av stedsnavn meget nært opp mot lokal uttale. Fra samisk stedsnavntjenestes side er man også veldig bevisst på å skissere de stavemulighetene som finnes, og tilrår både en dialekttilpasset skrivemåte og en skrivemåte etter rettskrivingsprinsipp med dertil hørende forklaring i kommentarfeltet.

§ 5. Ingen merknader

§ 6. Ingen merknader

§ 7. Navnevalg er kommet inn som det nye her. Det kan være greit at loven bestemmer hvem som har rett til å bestemme navn på hva. Samtidig gir § 3 instruksjer om navnevern, noe som bør kunne bremse for navnevedtak der navnet inneholder fremmedord på steder der man allerede har et tradisjonsnavn på norsk, samisk og kvensk eller ett av disse tre.

§ 8. Her lovfester man kommunenes ansvar for navnesakhøring. Det er bra.

§ 9. Sametinget støtter tillegget om at stedsnavntjenesten også skal gi tilrådning om navnevalg og god navneskikk.

§ 11. Stedsnavntjenesten får her tillagt en ny oppgave som gjelder bruk av stedsnavn. Det er positivt.

§ 12. Det nye i denne paragrafen er at Fylkesmannen blir klageinstans for feilbruk eller manglende bruk av stedsnavn i kommunal regi. Det er viktig at også kommuners brudd på stedsnavnloven kan

påklages. I skole og helsesammenheng har Fylkesmannen tilsyn med at kommuner følger lovverket. Fylkesmannen er en naturlig klageinstans også i dette tilfellet.

§ 13. Her omstruktureres stedsnavntjenesten. Begrepet stedsnavnkonsulent brukes ikke i lovverket. Det fremgår av høringsnotatet at norsk stedsnavntjeneste er allerede omorganisert som en prøveordning. Her kan eventuelt også Sametinget omorganisere stedsnavntjenesten.